

УДК 355.541.1:378.147

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.63>

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тимофєєв В.,

старший викладач кафедри ТСП
факультету підготовки фахівців
для підрозділу превентивної діяльності
ORCID: 0000-0002-6805-8933

Крисько В.,

здобувач вищої освіти ННІПФПНП
навчальної групи ДР-143,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Дусяк О.,

здобувач вищої освіти ННІПФПНП
навчальної групи ДР-143,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Тимофєєв В., Дусяк О., Крисько В. Вогнева підготовка курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану.

У Національній поліції на діяльність працівників правоохоронних органів полягає велика відповідальність, поліцейські мають бути максимально витриманими та обізнаними у своїй роботі, керуватися виключно Конституцією України та українським законодавством, адже людське життя, честь та гідність є найбільшою цінністю у нашій державі. Для забезпечення правопорядку та захисту життя і здоров'я населення, правоохоронці проходять відповідну підготовку з вогневої, тактико-спеціальної та психологічної підготовки. Знання з вогневої підготовки є дуже важливими, адже застосовуючи вогнепальну зброю, поліцейський повинен знати не тільки матеріальну частину зброї, техніку використання і її матеріальну частину, а і нормативно-правову базу, керуючись якою, правоохоронець може застосовувати зброю.

Вогнева підготовка в поліції має підвищити майстерність та міцність курсантів у стрільбі, збільшити їх уважність та пильність, підвищити рівень дисципліни. Якщо курсанти обладнані такими вміннями, вони зможуть впевнено виконувати свої функції, так як зможуть вчасно реагувати на змінні ситуації та виконувати професійні обов'язки. Для того, щоб навчитися працювати з вогнепальною зброєю, курсанти повинні також виробляти вміння і навички виконання тактико-спеціальних дій, практикуючись у створенні оптимальних стрільбищах, визначенні точних дій під час перестрілок, виконанні рятувальних дій при надзвичайній ситуації та інше.

Одним із найбільш важливих пріоритетів вогневої підготовки курсантів є уміння обирати оптимальні позиції для стрільби, аналізувати та оцінювати місцевість, проводити стрільбу та приймати швидкі рішення. Курсанти повинні чітко розуміти, коли дозволений вогонь, які наслідки можуть виникнути та як повідомляти керівництву про використання зброї. Хоча вогнева підготовка в Національній поліції вимагає розгорнутого набору знань та вмінь, проте вона є надзвичайно важливою, усвідомлюючи те, що кожний поліцейський ризикує своїм життям на службі задля захисту громади та її громадян. Добре підготовлений поліцейський є ключем до успішної боротьби зі злочинністю та збереження безпеки поліцейського та суспільства. Тож вогнева підготовка курсантів у поліції - це важливий елемент, що дозволяє гарантувати безпеку мешканців міст та забезпечує добре опанування поліцейської справи. Дисципліна з вогневої підготовки є основою в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. В роботі викладений матеріал щодо важливості даного предмету в цілому та особливості такої підготовки в умовах воєнного стану.

Ключові слова: вогнева підготовка, курсанти, воєнний стан, зброя, стрільба.

Timofeev V., Dusyak O., Krysko V. Fire training of cadets of the Military Academy with specific conditions of training under martial law.

The activity of law enforcement officers in the National Police entails significant responsibility, requiring them to be highly disciplined and knowledgeable in their work, guided solely by the

Constitution of Ukraine and Ukrainian legislation. Human life, honor, and dignity are the most valuable assets in our state. To ensure law and order and protect the lives and health of the population, law enforcement officers undergo relevant training in firearms, tactical, and psychological readiness. Knowledge of firearms training is essential, as when using firearms, a police officer must be well-versed not only in the technical aspects of weapons but also in the legal framework that governs the use of firearms.

Firearms training in the police is designed to enhance the skills and resilience of cadets in shooting, increase their attentiveness and vigilance, and elevate their level of discipline. Equipped with these skills, cadets can confidently perform their duties, responding promptly to changing situations and fulfilling their professional obligations. In order to learn how to work with firearms, cadets must also acquire skills in tactical and special operations, practicing in creating optimal shooting positions, analyzing and assessing the terrain, conducting shooting, and making quick decisions. Cadets must have a clear understanding of when the use of force is permissible, anticipate the potential consequences, and know how to report the use of firearms to their superiors.

Although firearms training in the National Police demands a comprehensive set of knowledge and skills, it is of paramount importance, considering that every police officer risks their life in the line of duty to protect the community and its citizens. A well-prepared police officer is the key to successful crime prevention and the preservation of public safety. Therefore, firearms training for cadets in the police is an essential element that ensures the safety of urban residents and fosters proficiency in police operations. Discipline in firearms training is a fundamental aspect of education in institutions of higher learning with specific training conditions. This work emphasizes the significance of this subject overall and the peculiarities of such training in wartime conditions.

Key words: firearms training, cadets, wartime, weapons, shooting.

Постановка проблеми. На теперішній час в умовах воєнного стану, введеним Президентом України 24 лютого 2022 року у зв'язку з вторгненням російської федерації проти України, актуальним є питання набуття державними службовцями певних знань, умінь та навичок щодо поведіння зі зброєю, в тому числі знання матеріальної частини зброї, правил її використання та застосування, а також знання нормативної бази законодавства України, що зможе допомогти у боротьбі з ворогом і внутрішніми проблемами щодо дотримання правопорядку у нашій країні.

Заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання включають первину професійну підготовку, до якої входить дисципліна з вогневої підготовки. Зараз в Україні воєнний стан, тому особливу увагу приділяють тренуванням зі стрільби. Вогнева підготовка є одним із найважливіших етапів при підготовці до військових дій. Цей етап забезпечує підготовку до роботи з артилерійським озброєнням, що дозволяє ефективно виконувати бойові завдання.

Стан опрацювання цієї проблематики і впровадження новітніх технологій до дисципліни «Вогнева підготовка» курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану досліджували такі науковці та фахівці, як Тимофеев В.П., Волков Ю.М., Герасимчук Л., Сергієнко О., Кобляков А., Фабричний Є., Струтинська Н., Тінін Д.Г. Але на сьогоднішній день велика кількість питань щодо удосконалення підходів до викладання дисципліни «Вогнева підготовка» в умовах воєнного стану є невирішеними.

Метою статті є ретельний аналіз та систематизація питань, пов'язаних із вогневою підготовкою курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Вогнева підготовка - традиційний вид підготовки співробітників правоохоронних органів, що зазнає останнім часом великих змін під впливом загального зростання екстремальності їх діяльності, через воєнні дії в країні, поширилося розповсюдженням зброї та вибухових пристроїв серед населення. Основними складовими вогневої підготовки, які розглядають у процесі навчання, є:

- перспективи розвитку стрілецької зброї;
- критерії сучасного загальновійськового бою, роль та місце в ньому сучасних видів зброї;
- основні відомості з внутрішньої та зовнішньої балістики;
- заходи безпеки у процесі поводження зі стрілецькою зброєю та боєприпасами;
- призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова;
- неповні розбирання та збирання автомата Калашникова;
- прийоми та правила стрільби з автомата Калашникова та ін. [1, с. 11]

Важливим аспектом в області вогневої підготовки є глибоке розуміння та вивчення законодавчої бази щодо застосування та використання вогнепальної зброї, а саме положень статті 46 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якою застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу. Безпідставне застосування вогнепальної зброї під час воєнного стану неприпустиме, адже за порушення заходів безпеки, що потягли за собою серйозні наслідки, поліцейський може бути притягнений

до кримінальної та дисциплінарної відповідальності [2, с. 280].

Враховуючи сучасні погляди на ведення бою, вимоги, які ставляться до підготовки офіцерів, та маючи багаторічний досвід щодо організації і проведення вогневої підготовки у відповідності до навчальної програми з дисципліни „Вогнева підготовка” для студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу, у повному обсязі розкрили всі напрямки роботи щодо якісної теоретичної підготовки та практичного застосування стрілецької зброї і боєприпасів. Зауважимо, що кожний працівник поліції повинен досконало знати правила застосування та використання зброї, вміти володіти нею та знати матеріальну частину зброї. Набуті знання та навички на заняттях з вогневої підготовки забезпечать ефективне виконання завдань, покладених на плечі правоохоронців.

Усі необхідні знання, що стосуються даного питання, отримуються правоохоронцями в першу чергу на заняттях з вогневої підготовки, де вивчаються та розглядаються нормативно-правові акти та накази, які є основою діяльності Національної поліції. До таких нормативно-правових актів та наказів слід віднести, в першу чергу, Закон України Про Національну поліцію, Наказ МВС України від 01.02.2016 № 70 “Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю”, Наказ МВС України від 26.04. 2019 № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів пострілів вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб». Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю (Наказ МВС України 01.02.2016 № 70) визначає систему заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання загибелі, пораненням і травмуванню їх та інших осіб під час поводження з вогнепальною зброєю, ручним протитанковим і підствольними гранатометами, реактивною протитанковою і бойовою ручною гранатами (далі – зброя)[6]. Наказ МВС України від 26.04. 2019 № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів пострілів вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» визначає порядок організації і проведення з поліцейськими, у тому числі тими, які відповідно до статей 67, 71 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» (із змінами) відряджені (прикомандировані) до державних (міждержавних) органів, закладів, установ, організацій або Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування на час виконання відповідних повноважень на постійній основі із залишенням їх на службі в поліції (далі - відряджені поліцейські), курсантами та слуха-

чами закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі - ЗВО МВС), практичних стрільб із пістолета, штурмової гвинтівки (автомата), кулемета (ручного кулемета), ручного протитанкового (реактивного протитанкового) і підствольного гранатометів, снайперської гвинтівки, помпової рушниці (далі - зброя), практичних занять кидання ручних (у тому числі світлошумових та газових) гранат, а також умови та порядок виконання вправ зі стрільби, кидання ручних гранат і нормативів вогневої підготовки [7].

Під час занять з вогневої підготовки поліцейськими набуваються знання з питань, що стосуються основ та правил стрільби, матеріальної частини зброї, проводяться навчання зі стрільби зі зброї а також вивчаються правові підстави та порядок застосування зброї. Завдяки цьому правоохоронці отримують потрібні знання для їх подальшої діяльності та службі у Національній поліції України.

Сучасні вищі навчальні заклади, які готують фахівців для сектору безпеки та оборони України, відіграють важливу роль у вдосконаленні існуючих методів підготовки кадрів. Вони повинні оновлювати свої навчальні програми та враховувати успішний досвід країн-членів Європейського Союзу та НАТО в цій галузі. Також вони мають враховувати воєнний стан та поточні загрози, що стоять перед нашою державою, порушують її національну безпеку, незалежність та суверенітет. Концепції підготовки повинні бути розроблені таким чином, щоб краще акумулювати отримані знання на заняттях з вогневої підготовки та забезпечити якісну підготовку фахівців [4, с. 62-63].

Створюються нові підрозділи для забезпечення безпеки на територіях України, серед яких можна виділити об'єднану штурмову бригаду Національної поліції Лють, яку почали формувати в січні 2023 року. З січня 2023 року Кабмін постановив утворити міжрегіональний територіальний орган Нацполіції для посилення Сил оборони та звільнення окупованих територій України. 2 лютого 2023 року бригаду було створено на базі двох полків спецпризначення «Сафарі» та «Цунамі», батальйону патрульної поліції особливого призначення «Луганськ-1». Це бійці, які виконували бойові завдання на Київщині, Запорізькому, Харківському, Херсонському і Донецькому напрямках [6].

Основними завданнями такого підрозділу є захист від збройної агресії росії проти України, проведення штурмових дій, знешкодження диверсійно-розвідувальних груп і незаконних збройних формувань ворога, аеророзвідка а також виявлення позицій ворога та знищення противника.

Бійці в максимально короткі терміни освоюють основи вогневої підготовки і тактичної медицини.

З ними займаються спеціалісти, завданням яких є дуже швидко та ефективно навчити хлопців відповідним навичкам, під час тренувань створити умови, наближені до реальних бойових дій.

Варто зауважити, що питання гендерної рівності у сучасному житті являється актуальним і на даний момент. Тому необхідно цінувати досягнення жінок так само, як і чоловіків, а також не знецінювати труд і старання. Для досягнення справедливості між чоловіками і жінками знадобилося багато часу, але навіть сьогодні не можна сказати, що мета остаточно досягнута [8]

Важливими складовими вогневої підготовки є вивчення та аналіз бойового досвіду, розроблення та вдосконалення вогневої тактики, підготовка планів вогневої підтримки, розміщення артилерії та інших видів зброї на полі бою, підготовка висококваліфікованих старших вогневих підрозділів та оперативнотехнічних підрозділів. Окрім того, не менш важливою складовою є підготовка курсантів до роботи зі зброєю та вогневою підтримкою, вивчення її характеристик та вміння використовувати її з урахуванням дальності значення траєкторій польотів снарядів, а також знання тактики бойових дій у різних умовах.

Питання організації вогневої підготовки також містять питання забезпечення безпеки на полі бою та справжнього визначення цілей. Нажаль, помилки на етапі вогневої підготовки можуть привести до важких втрат під час війни. Тому ставитися до вогневої підготовки необхідно серйозно та відповідально.

Не менш важливим в цьому питанні є психологічна підготовка працівників Національної поліції. Психологічна підготовка стрільця - це процес, спрямований на створення його оптимального психологічного стану та формування постійної внутрішньої готовності, яка сприяє реалізації найбільш досконалої техніки стрільби в стресових ситуаціях. Таким чином, психологічні особливості навчання стрільби полягають у:

- формуванні та вдосконаленні в стрільців спонукальної вольової функції;
- вибору мішені та влучення в неї за короткий проміжок часу;
- виробленні в стрільця здатності долати хвилювання як на вогневому рубежі в тирі, так і при застосуванні зброї в реальних умовах;
- вихованні адаптації до самого звуку пострілу. [5, с.211]

Наступним кроком після визначення необхідних психологічних якостей є підбір методів психологічної підготовки стрільців.

1. Симуляційні тренування. Симуляційні тренування є одним з найефективніших методів психологічної підготовки стрільців. Вони дозволяють ситуаційно моделювати бойові дії та передавати стрільцю реальні емоції та враження від бойової обстановки.

2. Медитація та релаксація. Медитаційні практики та вправи на релаксацію сприяють зниженню рівня стресу, підвищенню концентрації та самоконтролю.

3. Підвищення самосвідомості. Тренування на підвищення самосвідомості та розвиток внутрішньої мотивації є важливим елементом психологічної підготовки, оскільки дозволяє стрільцю зрозуміти свої мотиваційні чинники та підвищити рівень самоконтролю.

4. Тренування ментального уявлення. Тренування на ментальне уявлення дозволяє стрільцю практикувати бойові дії у своєму уявленні, що підвищує рівень самосвідомості та зосередженості.

5. Групова психологічна підготовка. Групова психологічна підготовка, така як тренінги та семінари, дозволяє стрільцям практикувати комунікативні навички та спілкуватися зі своїми колегами.

Загальна психологічна підготовка є важливим компонентом підготовки силових структур, та зокрема стрільців. Вищезгадані методи психологічної підготовки дозволяють стрільцям зосередитися на виконанні завдань, мати правильний підхід до рішень, та контролювати свої емоції та поведінку.

Перед Україною постало багато викликів в різних сферах суспільного та державного механізму. В цьому аспекті Національна поліція України (далі – НПУ) активно залучається до супротиву та оборони нашої країни від загарбників та окупантів як на підконтрольній території, так і на непідконтрольній [9].

Висновки. Таким чином можна дійти висновку, що вогнева підготовка курсантів в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання є дуже важливою, оскільки на разі в Україні діє воєнний стан. Необхідно вдосконалювати роботу працівників поліції з вогнепальною зброєю, задля збереження особистого життя та громадської безпеки населення. Також психологічна підготовка стрільців має розвивати не лише психічні, але і фізичні характеристики, що збільшує показники успішності та ефективності підрозділу в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Удянський М.М. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М.М. Удянський, І.О. Толкунов, О.О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. – Харків. НУЦЗУ, 2020. 149 с.
2. Ю.Д. Шелест, В.О. Найда. "Актуальні питання вдосконалення вогневої підготовки поліцейських в умовах воєнного стану" // Збірник наукових праць "Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану". Харків, 2022. 281 с.

3. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. "Наука та безпека". Харків: ХНУВС, 2022. 440 с.
4. Ю.В. Пригодська. "Психологічна підготовка стрільця під час виконання вправ з пістолета" // Збірник наукових праць "Південноукраїнський правовий часопис".- 2014 – вип. 4 с. 210-213, УДК 159.9:351.743.
5. Об'єднана штурмова бригада Нацполіції «Лють»: веб-сайт. URL: <http://surl.li/mdtea> (Дата звернення - 30.04.2023)
6. Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю №70 від 1 лютого 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text> (Дата звернення - 03.05.2023).
7. Наказ МВС України від 26.04. 2019 № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів пострілів вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20МВС%20334%20-%2026042019%20курс%20стрільб%20та%20норми%20витрат.pdf> (Дата звернення - 03.05.2023).
8. Кучеренко, Д., Тінін, Д., & Тимофєєв, В. (2023). ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. Матеріали конференцій МЦНД, (02.06.2023; Одеса, Україна), 66–68. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/612>.
9. Тінін, Д., & Тимофєєв, В. (2023). ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. Матеріали конференцій МЦНД, (02.06.2023; Одеса, Україна), 98–100. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/600>.